

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XIV. De ætate, & qualitate, & ordine præficiendorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

1 Uode hic quaeritur: An recte conferantur ab eo, qui renunciavit Episcopatu? Et distinguitur *c. 1. h. 1.* an renunciaverit loco tantum, an simul & dignitati: ut illo casu rogatus conferat Ordines, etiam majores, non etiam hoc. Ratio differentiae est, quod illo casu, etsi jurisdictioni renunciaverit, quoad ea tamen quae sunt ordinis, jus sibi reservaverit; hoc vero casu se omnino exuerit prerogativa Episcopatus. Poterit tamen conferre minores ordines rogatus, cum & eisdem Abbates conferant suis Regularibus, *Trid. Sess. 23. c. 10. de reformat.* Dico rogatus, quia non nisi subditis ordines conferuntur, quos hic cum nullos habeat, ordinare nequit alienos, nisi consensu Episcopi, cui subsunt. Quod si tamen talis Episcopus majores contulerit, tenebit quidem collatio, propterea quod renunciatio non faciat eum non Episcopum, quia character Episcopalis deleri nequit: scienter tamen a tali ordine suscipiens, usu ordinum hoc ipso est suspensus, nisi a Rom. Pont. dispensetur. Ignorantia non crassa faciet dispensare posse Episcopum, *d. c. 1. in fine.*

2 Idem est in eo, qui ab excommunicato scienter ordines recepit: nam & iste ordinatus quidem est, sed suspensus usu ordinum, nisi ignorantia faciat Episcopum dispensare, *c. 2. h. 2.* Idem in Episcopo haeretico vel schismatico: neque enim facit haeresis, aut schisma, quin maneat character. Ut ordinatio teneat, licet non impune, propter scientiam, *c. 1. & 2. inf. de schism.*

3 Quid si fuerit excommunicatus quidem Episcopus, sed non vitandus? R. Communiter auctores scribere, posse nos recipere Sacramenta ab excommunicato non vitando, secundum Bullam Martini V. *Ad evitanda*, per quam est sublata prohibitio communicandi cum excommunicatis toleratis. Ut & hoc in casu procedat, & poenae iuris non obtineant eum quod jure permittitur non mereatur poenam. Posset tamen videri non esse extra peccatum, qui inducit talem ad ministrandum Sacramenta, quasi cooperetur peccato alterius. Hac de re lacus infra, *ad tit. de sent. excommunic.*

4 Quid de haeretico dicendum post dictam Bullam *ad evitanda*? Posse videri ab hoc licite accipi Sacramenta, & sine noxa quod sit

excommunicatus hodie non est vitandus, nisi denunciatus, vel notorius Clerici percussor: ita nec haeticus; ut ordo ab illo accipiatur impune. Et hoc vult Navar. *de haeres. conf.* 10. n. 2. Posset tamen in contrarium quis merito inclinare, eo quod haeticus non solum sit vitandus, quia excommunicatus, sed & quia haeticus, eoque nomine jurisdictione omniprivyetur, etiam quoad usum atque executionem ordinis, ut licet cum eo in Sacramentis impune communicemus; tamquam tolerato excommunicato, non tamen tamquam haeretico, cum & cateus sit vitandus, ex causa, ne inficiamur, ut ex duobus vitiis uno sublato alterum permaneat.

TITULUS XIV.

De aetate, & qualitate, & ordine praeficiendorum.

SUMMARIUM.

1. Cura animarum aetatem requirit 25. annorum.
2. Non etiam dignitates & personatus sine cura.
3. Aetas quae requiratur in Abbatibus, Prioribus, Episcopis.
4. Qua in simplicibus beneficiis & praebendis.
5. Qua in ordinandis.
6. Poena ordinari ante requisitam aetatem, & qui super ea dispensent.
7. Qualitas ordinandorum in quibus consistat.
8. Scientia in ordinandis qua requisita.
9. Nemo ordinandus sine patrimonio aut titulo.
10. Ordo in praeficiendis requisitus.

EXamen in praeficiendis potissimum habetur circa aetatem, qualitatem, & ordinem. ** Et s.* in iis varia est pro diversitate muneris. Animarum cura, quae dicitur ars artium, requirit vicissimum quintum annum, saltem in hoatum, uti & Archidiaconatus, Decanatus, Abbatialis dignitas, *c. 7. §. inferiora sup. tit. 6.* ** Ad dignitates alias, & personatus quibus nulla adest animarum cura, nemo admittendus xxii. annis minor. Conc. Trid. Sess. 24. c. 2. 12. de reformat.* Dispensatio tamen Episcopi faciet, ut xx. annis major dignitatem obtineat, *c. unico eod. in 6.* Quod non mutaturum

3 *zum per Trid. quippe de eo non disponens, relinquatur dispositioni juris antiqui. Abbatis-
la: Prioris, & quæcumque alio nomine Præ-
fecta, olim eligi poterat triginta annis major:
postea anni requisiti sunt XL. & simul in mo-
nasterio annis octo laudabiliter vixerit post
professionem. Si talis in loco non habeatur, &
aliunde adsumere non sit commodum, sufficere
sit annorum triginta, & laudabiliter in mona-
sterio post professionem vixerit, saltem annis
quinque, si ita videtur Episcopo aut superiori.*
4 *Trid. Sess. 23. c. 6. De Regularib. Episcopus non e-
ligitur nisi annorum XXX. d. c. 7. in princ. In
simplicibus beneficiis hodie requiritur ætas
XIV. annorum, Trid. Sess. 23. c. 6. de reform. &
Sess. 24. c. 22. de reform. Olim ante eam ætatem
potuisset pueris conferri præbendas, etiam ca-
thedrales, patet ex c. ex eo 32. de elect. in 6. Et est
rationi consonum, ut nemo in Ecclesiis reputetur
idoneus, quam qui in iis servitute possit, & ve-
lit, quod vix est ante dictam ætatem. Quod si
præbenda, aut portio, aut Canonatus ordi-
nem requirat, necesse est illum habeat ad præ-
bendam aut portionem aspirans, aut ejus ætatis
sit, qua initiari ordinibus possit, saltem intra an-
num c. licet de elect. in 6. Trid. d. c. 12.*
5 *In ordinandis ætas similiter varia est, secun-
dam cujusque ordinis munus. Tonsura confer-
tur infantiam egressis, & contra faciens suspen-
ditur ipso jure per annum à tonsuræ collatione,
c. fin. de temporib. ordinat. in 6. qua ætate & mi-
nores ordines dari posse videntur Glosa fin. in
Clem. fin. h. 1. & in c. Super 35. de præben. Nec su-
perius quidquam mutatum per Trid. quod Sess.
23. c. 5. & 11. de reform. tantum requirit, ut lin-
guam Latinam intelligant, & à Parocho, scho-
laeque, in qua educantur, magistro bonum tes-
timonium habeant. Ad Subdiaconatum nemo
admittitur ante annum XXII. inchoatum, ad
Diaconatum ante XXIII. ad Sacerdotium ante
XXV. d. Sess. 23. c. 12. abrogato tempore, quod
inductum erat per d. Clem. fin.*
6 *Ordinatus ante prædictam ætatem chara-
cterem qui dem recipit, caret tamen execu-
tione, donec legitimæ ætatis fuerit factus, c.
vel non 14. sup. t. 11. nisi per Rom. Pontificem
dispensatum fuerit in ætate. Super qua Episcopo
dispensare non licet, nisi forte circa di-
gnitatem, aut personatum, cui non adest cura*

animarum; modo electus annum vigesimum
impleverit, & aliud Canonicum non obstat
impedimentum, c. unico 6. in 6. Quoad æta-
tem in Episcopo requisitam solus dispensat
Pontifex: uti & super ætate requisita ad bene-
ficium, cui adnexa cura animarum, cum ea res
spectet ad Canonem generalem, d. c. 7. s. infe-
riora, quem non relaxat Episcopus. Nihil facit
c. 2. h. 1. in quo pueris per Episcopum concessa
Ecclesia: nam hoc ibi non probatur, sed repre-
hensione dignum judicatur; & tum quidem
permittitur, in posterum tamen fieri prohibe-
tur, quod, ut habet c. 3. eod. non debeant Eccle-
siis præesse, qui se regere non noverunt.

7 *Ad qualitatem ordinandorum quod atti-
net, oportet vitæ morumque exemplo prælu-
ceant, ut vita eorum sit probata senectus: ita
enim decet monitores, quorum partes nemo
recte suscipit, nisi qui suis actibus errata con-
demnat, can. nemo dist. 81. Unde oportet vitæ
careant, de quibus infra. Non sint irregula-
res ex causa homicidii, aut alia: Medicum tam-
en non repellit ab ordinibus, propter mortem
ægroti, rescriptum c. 7. h. 1. Non sint ex com-
municati suspensi, aut simili nota adfecti. Sci-
entia ea ornati, quæ muneri sit sufficiens, tur-
pis enim in Clerico ignorantia, maxime qui
præest, tota dist. 28. c. cum te penult. & fin. h. 1.
Quo majus autem est munus, hoc major desi-
deratur scientia; unde Archidiaconi, Pœnitenti-
arii, Præpositi, S. hospitalium, Episcopi; ubi fie-
ri potest, sint Doctores vel Licentiatæ sacræ
Theologiæ, vel juris Canonici, vel saltem ha-
beant sufficiens doctrinæ testimonium, ab ap-
probata aliqua Academia. Regulares simile tes-
timonium habere debent à Superioribus sui
Ordinis, Trid. Sess. 22. c. 2. de reform. & Sess. 24.
c. 8. & 12. ut muneris sibi injungendi necessitati
possint satisfacere. Quo modo Dominus man-
davit Moyfi, Exodi 18. *providere de omni plebe
viros sapientes & timentes Deum, in quibus sit
veritas. Illiteratus magis est odio inquit Ia-
noc. in c. cum nostris inf. de concess. præb. quam
homicida. Requirit autem Concilium, ut me-
ritò, id est dignè, sint promoti, ut Episcopo &
Ecclesiæ possint esse utiles, cui nihil præstant
alini phalerati.**

9 *Et præterea cavendum ordinanti, ne quem,
non habentem sufficiens patrimonium, ordi-
net*

dinet sine titulo beneficii unde sufficienter alii possit: alias, inspectis veteribus Canonibus, dist. 70. can. 1. & 2. suspensus erat ordinatus: quos innovavit Innoc. III. cap. cum secundum 26. inf. de praben. qui voluit ordinatorem teneri alere ordinatum sine titulo, donec ei fuerit provisum de sufficienti beneficio. Cujus ratio est, quod non deceat in sacro ordine constitutum mendicare, aut sordidè quæstum facere. Unde & tituli, ad quem promotus aliquis, resignatio inhibita, nec ab Episcopo admittenda, nisi ejus facta mentione, & aliunde habeat resignans, unde alatur. Trident. Sess. 21. c. 2. de re-form. quod in dictis casibus antiquorum Canonum pœnas innovavit, præcipuè si fallaciis quis usus confinxerit sibi beneficium aut patrimonium esse, quo casu cum nulla sit Episcopi ordinantis culpa, non potest is dici teneri ad alendum, ne doloso dolus suus proficiat. Navarr. Conf. 4. n. 3. de temporibus ordinat. Quod si ordinator aliquem sine titulo ordinavit, cum pacto de non molestando se, aut præsentatorem, certum est ordinatum esse suspensum ab ordine suscepto, nec posse ascendere ad superiores: præsentatorem autem, cum quo initum tale pactum, ab ordinum executione ad triennium, ordinantem à collatione esse suspensum, donec à Sede Apostolica dispensetur. Navarr. d. loco conf. 17. n. 2. per c. per tuas 37. & c. pen. inf. de simonia.

30 Requiritur & in aliquibus præficiendis ordo. Episcopus nemo eligendus nisi ad minimum Subdiaconus, c. Amulius 9. h. 1. qui antequam consecratur, debet esse Sacerdos, ne per saltum promotus videatur. In Decanum, Præpositum, Abbatem, non nisi presbyter adsumendus, aut idoneus, ut brevi creetur, c. 1. h. 1. Potest tamen constitui Abbas in minoribus conquirens, imò & irregularis, ite suadente necessitate ex provisione Episcopi. cap. tuam 10. ubi Glos. h. 1. Abbatibus enim non tam est ordo, quam dignitas. Ad Ecclesiam parochialem non potest adsumi existens in minoribus, nisi intra breve tempus possit in presbyterum ordinari, c. 5. h. 1. ubi breve tempus Glossa interpretatur annum.

Archidiaconus debet esse Diaconus, ne sit minor quis quibus præest, d. cap. 1. Non suspicius intra tempus ordinem requisitum

aut ad eum inhabilis repertus, removendus ab officio, cessante appellatione, d. c. 7. §. inferiora sup. tit. 6.

TITULUS XV.

De Sacra Unctione.

SUMMARIUM.

1. *Chrisma quid?*
2. *Chrismae cur unguantur Sacerdotes & Episcopi.*
3. *Ejus usus in confirmatione.*
4. *Consecratur ab Episcopo.*
5. *Confirmationis Sacramentum quibus conferendum.*
6. *Conferendum jejuniis.*
7. *Minister ejus est solus Episcopus.*
8. *An & non Episcopo ejus ministerium committi à R. P. possit?*
9. *Sacramentum extremae Unctionis, ejusque effectus.*
10. *Minister est simplex Sacerdos.*
11. *Quibus & quando conferendum.*
12. *Est iterabile.*

Agitur hoc Tit. de sacra Unctione, cujus materia est Chrisma, aut oleum benedictum. * Chrismatis nomen licet ex prima impositione Græcæ linguæ unctionem absolute significet & antiqui Patres isto verbo frequenter oleum designare inveniantur, & unctionem, unde Salvator dicitur Christus, id est unctus: usum tamen accommodatum ad denotandam specialiter materiam, quæ continet oleum balsamo mixtum, consecratum aut benedictum per Episcopum. * Hoc unguantur Sacerdotes & Episcopi in capite & manibus: ad augmentum divinæ gratiæ, & exequendum rectius ea, quæ cujusque ordinatio requirit, ut & interiorius, quantum ad Deum, habeant conscientiam nitorem, qui significatur per oleum, & exteriorius, quantum ad proximum, bonæ famæ odorem, qui significatur per balsamum, cap. 1. in princip. hoc. tit.

Est & Chrismatis usus in Sacramento Confirmationis, quod est novæ legis, quo baptizati in gratia roborantur, & speciali modo Spiritus